

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, insertis suo loco
Propositionibus à S. Sede Apostolica novissimè damnatis concinnata. Et
Per Casus Practicos exposita

Complectens LXXV. Casus Materiam de Conscientia, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure, Justitia, Restitutione, Contractibus, Judiciis &
Religione &c.

Jansen, Leonhard

Coloniæ Agrippinæ, 1744

Casus XXIX. De furto.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39867

men percepti vel commeriti illis relinqui debent, uti & restitui pretium ex communi ærario, si officia illis pro bono communi vendita fuerint, possentque in tali casu illis substitui à plebe postulati, etsi sint minùs digni vel etiam inhabiles, eâ tamen conditione, ut intra breve tempus se qualificent, vel redditâ Reipublicæ pace officia dignioribus cedant. Ratio horum est conservatio vel restitutio pacis publicæ.

C A S U S XXIX.

De Furto.

Iason Neo-Theologus examinatur 1. *Quid sit furtum.* 2. *Quotuplex.* 3. *Quale peccatum.* 4. *Qua sit materia gravis.* 5. 6. 7. 8. *Qualiter solvantur contraria.* 9. *An furtis assueti peccent mortaliter furando rem levem.* 10. *An plura furtiva levia faciant unum grave.* 11. *An post illatum grave damnum quid leve auferens semper peccet mortaliter, & quid si à diversis modica auferas.* 12. 13. *Quid si plures quid parùm accipiant communi consilio?* 14. *Quid si alter ex ablatione rei levis multùm sit contristandus.* 15. *Quid si plures servi jussu Domini auferant multa modica.* 16. *Quid si quis inadvertenter complevit materiam gravem.* 17. *An modica per longa intervalla coalescant?* Pro resol.

QUÆR. I. Quid & quotuplex sit furtum? 1.
R. Imò: Furtum est *injusta & occulta rei aliena contræctatio*; hoc est, acceptio vel detentio Domino rationabiliter invito. Dicitur imò: *Contræctatio occulta*, nam si fiat Domino vel illo,
V 3 qui

qui loco Domini rem tenet, præsente & reluctante, cum aliquo metu vel violentia, dicitur rapina, quæ distinctam habet malitiam à furto ob violentiam, quam infert, *S. Th. q. 66. a. 4.* Dicitur 2. *rei alienæ*, quæ scilicet est sub alterius dominio vel quasi dominio; unde non tantum admittis furtum, si Petro auferas rem Petri, sed etiam, si eidem auferas rem tuam ipsi in pignus datam, quia pignus est creditori obligatum, & sub ejus quasi dominio: dicitur 3. *Domino rationabiliter invito*, hinc furioso volenti occidere licitè auferas gladium, item libros hæreticos non habenti facultatem eos retinendi, quia non possunt esse rationabiliter invitati.

2. *R. II.* Furtum aliud est *simplex*, aliud non *simplex*, putà quod præter rationem furti adhuc aliam habet malitiæ speciem, velut rapina, de qua jam dixi; & Sacrilegium, seu furtum rei sacræ, vel rei non sacræ è loco sacro: item furtum aliud dicitur *qualificatum*, quod habet speciale nomen & pœnam in jure, ut *peculatum* seu furtum rei ad Principem seu fiscum pertinentis; *plagium* quod est furtum hominis liberi & invitati; *abigatus* seu abductio pecorum è grege; aliud denique vocatur *manifestum*, in quo scilicet fur præsente inclamatione & persecutione cum re furtiva eodem die deprehenditur, antequam eò deveniat, ubi cum furto manere constituerat; aliud *non manifestum*, in quo fur non ità deprehenditur.

3. *QUÆR. II.* An & quale peccatum sit furtum?

R. Furtum esse peccatum est de fide ex præcepto 7mo decalogi, *non furtum facies*: est autem ex objecto seu genere suo mortale, ità ut

ma-

manendo intra speciem furti absque hoc, quòd adveniat nova species malitiæ v. g. sacrilegii vel rapinæ, posset quis peccare mortaliter, ut iterum certum est: directè enim furtum repugnat charitati, iustitiæ & bono communi; quis enim dicet furantem 100. imperiales non peccare mortaliter; fit autem furtum veniale vel etiam nullum peccatum: 1. Ratione indeliberationis vel ignorantia, ut si quis vel bonâ fide vel cum levi culpa ignoret hanc rem esse alienam, vel credit Dominum non esse invitum. 2. Fit veniale ex parvitate materia; quænam autem materia constituat hic peccatum mortale vel veniale, non ex sola quantitate rei ablata æstimandum est; sed simul ex circumstantiis personæ ditioris vel egentioris, damni maioris vel minoris inde secuti: Recta enim ratio dicitur, esse gravius peccatum, auferre solidum pauperi, quàm eundem auferre ditissimo Principi, & ut ait *D. Thom. opusc. de erudiendis Principibus L. 7. c. 8.* in amissione unius gallinæ plus pauper gravatur, quàm multum dives gravaretur in mille marcis, & cum in hac materia multum practica Theologi diversissimas ineant vias, aliis nimium rigorosè, aliis nimis laxè materiam gravis furti determinantibus; Hinc

QUÆR. III. Quæ sit materia furti gravis? 4.

Re. Esse diversissimas hac in re Doctorum sententias, quas refert *Dicast. L. 2. r. 2. d. 9. n. 17.* sed his omissis dico: Illa quantitas videtur esse materia gravis & sufficiens ad peccatum mortale furti, quæ in unum diem sufficit ad sustentationem hominis, cui res ablata est, per sustentationem autem hic intelligitur id, quo homo ad victum, amictum & habitationem pro

fola sua persona indiget; quia autem considerata cujusvis hominis conditione unus pro sustentatione plus requirit, quàm alter, v. g. Rex plus, quàm Princeps, Princeps plus, quàm Nobilis, aut Mercator, & hi plus, quàm Plebei, hinc etiam major quantitas statuenda est respectu unius, quàm alterius; & in specie respectu Regis & quorumvis etiam ditissimorum sufficienter duo ducati, respectu Principis unus ducatus, respectu Nobilis vel mercatoris valdè divitis unus imperialis, respectu mediocriter divitis medius, respectu rustici una tertia vel quarta pars, respectu pauperis unus solidus; quia hæc videntur respectu horum sufficere pro unius diei sustentatione. *Laym. Lib. 3. t. 3. p. 1. c. 1. n. 3. Spor. t. 5. c. 5. n. 29. La Croix L. 3. p. 1. à n. 984. Metzger tr. 12. d. 40. a. 1. n. 7. & in re consentiunt Ang. V. furtum n. 34. Sylv. q. 2. Lopez. p. 1. c. 92. Vasq. Valent. d. 5. q. 6. Ratio est*, quia gravitas furti æstimanda est, tum ex damno illato, tum ex voluntate Domini ægré ferentis rem sibi auferri, furtum enim est ablatio rei alienæ invito Domino; sed est grave damnum auferre rem æquivalentem sustentationi unius diei, sicut esset grave damnum, aliquem private uno die victu, amictu & habitatione, & Dominus quoad hoc rationabiliter graviterque censetur invitus, datúrque ei justa causa gravis tristitiæ, indignationis ac solvendæ amicitiae, ergo.

5. *Obijcies* 1. Duo ducati non videntur sufficere pro sustentando Rege uno die, ergo malè statuuntur pro materia gravis furti respectu Regis. *Conf.* 1. Videretur irrationabile, si Rex propter amissionem duorum ducatorum graviter contrista-

trista-

tristaretur aut solveret amicitiam, 2. Rex debet potius velle amittere duos ducatos, quam velle, ut proximus illos accipiendo graviter peccet, ergo non est rationabiliter invitus. *R. Ad 1. N. Ass.* nam loquimur de sustentatione solius personæ seclusâ Aulæ pompâ *ad 1. & 2. Conf. N. Ass.* Rex meritò indignatur, & invitus est etiam quoad duos ducatos, si enim tam notabilem summam furari liceat uni, licebit omnibus, quod cedit in gravissimum Reipublicæ præjudicium; quòd fur peccet, ipsius malitiæ tribuendum est, nec ideo tenetur quis ei permittere rem suam, & certè, si argumentum teneret, nullus quoad qualemcunque quantitatem posset esse invitus, imò quòd res esset notabilior, eò minùs deberet esse invitus, eò enim magis fur peccaret, quid absurdus?

Objicies 2. Solidus pauperis in communi æstimatione non plus valet, quam solidus divitis; *Conf. 1.* Pauper non habet majus jus in suum solidum, quam dives in suum, ergo utrique fit æqualis injuria & æquale damnum, & per consequens æquale peccatum contra justitiam, etsi magis peccetur contra charitatem auferendo pauperi, ita *Wiggers, Neesen, Henno, &c.* qui pro materia gravis furti ponunt sustentationem viri honesti pro uno die v. g. duos solidos. *Conf. 2.* Quia, quòd unus sit pauper, alter dives, est conditio furto merè extrinseca, quia furtum essentialiter consistit in ablatione rei alienæ, atque qui solidum auferit à paupere, non plus accipit de re aliena, quam si acciperet à divite, ergo. *Accedit,* quòd aliàs furtum factum pauperi foret alterius speciei, quam furtum factum diviti, quod videtur absurdum. *R. Ad 1. N. C. dam-*

num non tantum judicatur ex valore, quem res ablata habet in æstimatione communi, sed etiam ex utilitate, quam adfert habenti, ergo cum solidus sit pauperi utilior, quam diviti, cum pro eo possit habere congruam unius diei sustentationem, eum auferendo ei fiet majus damnum & gravior injuria. *Ad Confirm. 1. R. dist.* Pauper non habet majus jus materialiter *Conc.* formaliter *Nego*; jus formaliter spectatur secundum utilitatem & necessitatem habentis, jus autem in unum solidum non est tam utile & necessarium diviti, quam pauperi; cum per carentiam unius solidi pauper fiat multò miserabilior, quam dives, ut constat ex q. 2. ideòque per ejus ablationem pauperi fiet major injuria. *Ad Confirm. 2. R. dist.* Conditio paupertatis est furto materialiter considerato extrinseca, *Conc.* formaliter in ratione injuriæ & damni considerato, *Nego*. Furtum unius solidi à paupere est mortale, à divite solum veniale, ideòque distinguuntur specie morali, non autem specie Physicâ, in quo nulla est absurditas, uti omnes fateri debent in furto levis & gravis materiæ.

7. *Inst. 1.* Qui homini diviti in fama detrahit, dicendo v. g. de viro valdè honorato, quòd sit fur vel mendax, non minùs, imò plus peccat, quam si id dicat de milite vel alio homine exiguæ famæ, ergo etiam, qui furatur diviti, non minùs, imò plus peccat, quam si furetur pauperi. *R. N. Conseq.* Argumentum probat pro nobis, nam, sicut in detractioe non debet tantum attendi, quid dicatur, sed etiam de quo, & cui, ex hoc enim augetur vel minuitur damnum, sic & in materia furti, & sicut injuria major est de homine honorato dicere, quòd
sit

fit mendax, quia majus patitur damnum in fama, sic major injustitia est furari solidum pauperi, quia majus damnum patitur in fortuna.

Inst. 2. Si materia gravis respectu Nobilis v. 8. g. sit imperialis; ergo, qui furatur imperialem minùs uno obulo, non peccabit mortaliter. *R.* Aliqui concedunt seq. ex ea ratione, quia, si maneat mortale, si desit unus obulus, ergo etiam manebit mortale, si desint duo, ergo etiam, si tres, & sic deinceps, usque dum deveniam ad materiam cerrò levem vel ad determinatum obulum, qui necessarius sit ad constituendum mortale. Alii *communius* negant sequelam, quia parvum pro nihilo reputatur, & Dominus moraliter censetur æquè invitus, sive unus obulus plùs, sive minùs auferatur, quod non tenet, si desit pars notabilis, v. g. una tertia.

QUÆR. IV. An & quando furtum in materia levi fiat peccatum mortale?

R. Id fieri tribus præcipuè modis, 1. Per intentionem furandi seu injustè acquirendi rem gravem, unde furtis assueti, quamvis rem levem furentur, plerumque tamen peccant mortaliter; quia ordinariè habent intentionem furandi, quantum possunt. Item, qui injusto pondere, mensurâ vel ulnâ intendunt se locupletare, in singulis defraudationibus etiam minimis peccant mortaliter, quia singulæ fiunt ex proposito acquirendi materiam notabilem, idem est de caupone, qui solet modicum aquæ vino admiscere.

Less. de iust. L. 2. c. 12. d. 7.

2. It grave per multiplicationem, non quòd multa furta levia simul sumpta faciant unum peccatum mortale, sed quòd illud furtum, quo ultin. è completur materia gravis, sit peccatum

mor-

mortale; quia conjunctum cum prioribus infert & complet grave damnum: v. g. à divite furatus es solidum, ter peccasti venialiter; si addas furtum quartum, hoc furtum est mortale, quia jam injustè accipis & detines medium imperialem, quem suppono esse materiam gravem respectu mediocriter divitis; intellige, nisi solidos priùs ablatos jam restitueris, vel saltem ad materiam levem restituere intendas, tunc enim non uniuntur in ratione gravis damni. *Sorus L. 5. q. 3. a. 3. Vasq. Valent. Salm. 22. q. 66. a. 6. & plures apud Sanch. Dian. Lugo d. 16. an. 38.* Sed quid, si pro nunc non possis tres solidos priùs ablatos restituere, & tamen fureris quartum, per quem completur materia gravis? *R.* Si habes voluntatem saltem conditionatam priores solidos restituendi, si aliquando potueris, non peccabis mortaliter, quia nec approbas prius damnum, neque injustè detines materiam gravem, cum velis eam restituere, quando poteris; secùs, si hanc voluntatem non habeas. Et hanc ratione conciliantur DD. **II.** pro & contra sentientes. Quid denique, si illato jam gravi damno iterum quid leve fureris ab eodem vel tertio? *R.* Si non habeas animum priùs ablata restituendi saltem usque ad materiam levem, & tamen advertas ad hanc obligationem, peccas mortaliter toties quoties; quia vis augere, & de novo retinere materiam notabilem injustè ablatam, sive ab eodem, sive à tertio; si verò non advertas, peccas tantum venialiter, ut per se patet. Quòd si res parvæ à diversis auferantur, requiritur ad mortale dimidio, & juxta *Lugo* duplo major materia; & ut primùm devenitur ad materiam notabilem pec-

pec-

peccatur graviter, quamvis enim nulli fortè in particulari gravis fiat injuria, fit tamen communitati; vel saltem injustè detinetur res alicna notabilis cum gravi obligatione eam restituendi. *Sot. Lop. Salon. Navarr. Sanch. Less. Laym. Lug. L. cit. & plures cum Dicast. n. 64.*

3. Si plures communi consilio, consensu, & ¹² probabiliùs etiam exemplo se moveant, ut quis modicum vinum, modicam pecuniam auferat, paucas uvas decerpat, ità tamen ut simul sumpta faciant materiam gravem, peccant singuli mortaliter; quia singuli suo consilio vel exemplo influunt moraliter in totum damnum: si verò invicem se non moveant, non peccant graviter rem levem auferendo, quamvis sciant ab aliis rem levem vel gravem jam esse ablatam vel auferendam. *Ratio est*, qui tunc non sunt causa neque physica neque moralis damni ab aliis illati, sed tantùm illius, quod ipsi inferunt. *Sotus 4. de just. q. 7. a. 3. Medina, Less. l. 2. c. 12. d. 9. Salon. q. 2. a. 7. Sanch. l. 7. mor. c. 21. num. 22. Lug. n. 55. La Croix n. 1001. Si dicas*: Qui vulnerato infligit leve vulnus, ex ^{31.} quo moritur; item qui ferè ebrio præbet ultimum haustum, ex quo inebriatur, peccat mortaliter: ergo etiam, qui post levia furta per alios facta superaddit novum, per quod completur damnum grave. & *N. C.* mors & ebrietas consistunt in indivisibili, putà in privatione vitæ & rationis, & ante ultimum vulnus (idem est de ultimo haustu respectu ebrietas) nequidem pars mortis exitit, sed tota mors seu vitæ privatio sequitur post vulnus ultimum; & ideo quamvis priora vulnera etiam tanquam concausæ disponant ad mortem, tamen tota mors

mo-

moraliter tribuitur vulnerationi ultimæ ; e contra damnum grave v. g. imperialis ablatum non consistit in indivisibili, neque totum sequitur ad ultimum furtum, quod suppono esse unius v. g. solidi, sed major ejus pars jam præcessit & causata est per alios absque influxu ultimi furtuli : & certè si paritas teneret, magis peccaret, qui furatur ultimum solidum, quàm qui furatus est priores septem ; suppono enim hoc respectu hominis valde divitis esse materiam levem, imperialem verò esse materiam gravem, consequens autem quis admittet ?

14. 4. Auferens rem exiguam v. g. florem rarum & singularem, monetam cupream, sed valde antiquam & charam, primos fructus ex arbore speciali affectu expetitos ad honorandos v. g. amicos, vel offerendos Ecclesiæ, ex quorum amissione prævidet, Dominum graviter contristandum & ita fore invitum, ac si res magni momenti fuisset ablata, peccat mortaliter, non quidem contra justitiam, quia nullum grave damnum infert in rebus fortunæ, ut suppono ; sed contra charitatem propter gravem tristitiam & molestiam alteri immeritò causatam, & si prævideat propterea lapsurum in blasphemias, vindictas, etiam peccat peccato scandalii.
Less. Layman, Sporer l. c.

15. 5. Si plures servi jussu Domini auferant vel singuli iniquè consumant exiguum quid, quamvis ipsi non peccent mortaliter, si se invicem non excitent vel moveant ; Dominus tamen, postquam à servis simul sumptis materia gravis accepta vel consumpta est, peccat mortaliter ; quia mandando est causa moralis totius damni.

6. Qui

6. Qui multoties parva, sive ab eodem, sive à diversis auferendo, complevit materiam gravem etiam inadvertenter & absque intentione detescendi, vel magnam summam acquirendi, tenetur eam sub mortali restituere, etsi non peccaverit mortaliter; quia totum damnum seu omnes partes damni scienter intulit; idque certum est, si res accepta adhuc in se vel in æquivalenti existat; aliàs enim injustè detineret rem alienam notabilem, ut dicam suo loco.

7. Si per longa intervalla singulis v. g. mensibus modicum quid præsertim à diversis auferatur, id juxta plures non coalescit in unum grave furtum; sed verius est, tandem coalescere: quia manet damnum datum & obligatio restituendi, & quidquid per vices accedit, auget prius damnum & obligationem restituendi, & materia cum tempore possit fieri valde gravis. Unde Innoc. XI. meritò damnavit prop. 38. *Non tenetur quis sub pœna peccati mortalis restituere, quod ablatum est per pauca furtiva, quantumcunque sit magna summa totalis.* Requiritur tamen dimidio vel duplo major materia, prudentis judicio metienda, quia Domini ejusmodi furtiva minùs sentiunt, & minùs sunt invita. *Tamb. L. 8. t. 2. c. 3. La Croix n. 1011.*

